

nas seznanja z zgodovino in z jezikom raznih slovenskih prevodov te znane nabožne knjige. Prevedli so jo: O. Andrej Jankovič l. 1664., o. Hipolit l. 1719., Paglovic l. 1745., katerega prevod je redigiral Anton Conti l. 1778.; Janez Zalokar l. 1820., katerega prevod je popravil Bedenčič l. 1825.; mariborski bogoslovci l. 1873. in Andrej Kalan l. 1888. — Slednjič podaje pisatelj kot jezikovni zgled slovensko propoved iz l. 1755., katero je našel v rokopisu.

Početek protialkoholnega gibanja na Slovenskem. V Ljubljani. 1902. Založila „Slovenska krščansko-socialna zveza“. Tisk „Katoliške Tiskarne“. Str. 46. — Resnične so besede Gladstonove, da zahteva alkohol več žrtev, kot kuga, lakota in vojska skupaj. Doslej se je vršil boj proti pijančevanju edino le v cerkvi, a nezdrave socialne razmere so zakrivile, da ta boj ni bil le brezuspešen, ampak da se je to pogubno zlo celo razširilo v strašni meri. Zlasti kranjska dežela silno trpi vsled alkoholizma: Gospodarstvo peša, nrvnost gine, in rod nazaduje tudi fizično. Zato z veseljem pozdravljamo dejstvo, da se je zbrala odločna četa, katera izkuša omejiti to zlo. Prvi sestanek protialkoholikov je bil dne 17. septembra prošlega leta v Ljubljani. Tu so poudarjali škodljivost alkoholizma in iskali sredstev, s katerimi bi ga mogli omejiti. Oglasilo se je takoj tudi precejšnje število popolnih abstinentov. Kakor slabi zgledi najbolj razširjajo pijančevanje, tako ga naj zgledi zdržljivosti omejujejo. Ker je na svetu toliko popolnih pijancev, naj bo tudi mnogo popolnih abstinentov!

Ta prvi sestanek ni bil pripravljen, ampak samo improviziran. Zato tudi to poročilo podaje le bolj splošne podatke in nasvete. Upamo pa, da se to gibanje organizira in nam kmalu v prihodnjem poročilu pokaže kaj sadov svojega napora. „Slov. kršč.-socialna zveza“ pa si je zaslužila našo hvaležnost, ker je razširila svoje delovanje tudi na to polje.

Dr. E. L.

Odgovori na ugovore proti sv. veri. Francosko spisal Abbé de Ségur. Prevel A. M. Samozaložba. Ponatisk iz „Zgodnje Danice“. Tisk. „Katol. Tisk.“ Dobiva se v prodajalnici „Katol. tisk. društva.“ Str. 114. — Ugovarjati je lahko, ker kdor samo nasprotuje, ne potrebuje mnogo misli. A težje je odgovarjati. Sicer ni ugovora proti katoliški veri, katerega bi ne hilo mogoče rešiti, a redkokdo zna to storiti takoj, kratko, precizno, tako da kar sapo zapre ugovarjavcu. Ségur je zbral najpogostejše ugovore proti veri ter podaje tu duhovite, kratke odgovore. Knjiga je na Francoskem in

Italijanskem postala jako popularna. Upamo, da bo tudi Slovencem dobro došla, saj — to pač smemo reči — izvorni tudi ugovori naših nasprotnikov niso. Priporočamo knjigo zlasti dijakom.

Lurški čudeži. Francosko spisal Henrik Lasér. Poslovenil Frančišek Marešič, župnik lipoglavski. Nadaljevanje in drugi zvezek bukev „Lurška Mati božja“. V Ljubljani 1902. Tisk „Katoliške Tiskarne.“ Založba prelagateljeva. Str. 463. — Zanimiva knjiga! Lasér je vesten, natančen preiskovavec. Njegova kritika sega v tajnosti fiziologije ravno tako kakor v dušeslovne globine oseb, katere popisuje. Od začetka, ko je strmeči svet poslušal z nevernim dvomom čudežne vesti o dogodkih lurških, do one dôbe, ko so že neštevilne množice iz celega sveta v pestri družbi klečale okoli skale massabielske, je stal Lasér ob čudežni votlini, opazoval, zapisoval, premišljeval. Navadno se čudežni dogodki pripovedujejo tako površno, da hitro izgine njih vtisk, in da ostaja še vedno v dejstvih vrzel, skozi katero se vtihotaplja dvom. A tu je vse do zadnje pičice natančno preiskano. Hladni razum razsojevavca in vroča ljubezen do najdene resnice se spajata pri Laséru s točnostjo očividca. Zato so se njegovi spisi čudovito razširili.

Prevajavec, rajni gosp. Marešič, je slovenil počasi in z veliko skrbnostjo. To je njegovo zadnje delo. Ko je zagledala knjiga beli dan, je gledal on že svetlobo večnosti. Njegov jezik je prav poseben; izlikal si ga je z veliko natančnostjo iz ljudske govorice in primerjajoče slovenske slovnice. Natančen je do zadnje črke, krepek v slogu, trmast v pravopisu. Knjige nam ni treba priporočati: razširila se bo sama.

Dr. E. L.

HRVAŠKA.

Vjesnik hrvatskoga arheološkoga društva. Organ arheološkoga odjela narodnoga muzeja v Zagrebu. Nove serije svezka VI. 1902. Urednik dr. Josip Brunšmid. Leksikalna oblika, str. 258, cena 6 K. (Členi „Hrv. arheol. društva“ plačujejo na leto 4 K., a dobivajo „Vjesnik“ zastonj.) — Ko je l. 1892. ravnatelj zagrebškega arheološkega muzeja, profesor Šime Ljubić, stopil v pokoj, je prenehalo izdavanje društvenega časopisa, dokler ni začel l. 1895. izhajati enkrat na leto v prenovljeni obleki pod uredništvom sedanjega ravnatelja dr. Brunšmida. „Vjesnik“ prinaša sedaj razen strokovnih arheoloških razprav tudi manjše

zgodovinske razprave ter si je v kratkem času pridobil mnogo prijateljev in razbistril marsikatero vprašanje na polju hrvaške arheologije.

Ravnokar izišli šesti zvezek „Vjesnika“ je prav zanimiv in skrbno sestavljen. Na prvem mestu je priobčil prof. V. Klaić: „Gradju za topografiju ličko-krbavske županije v srednjem vijeku“ ter dokazal, da so bile ondi v srednjem veku sledeče „župe“ ali „knežije“: brinjska, senjska, podgorska, gacka, buška, lička, otučka, odorjanska, krbavska, unška, lapačka, nebljujska in del drežniške. Mnogo bode vsakemu čitatelju koristila Brunšmidova razprava: „Nahodjaji bakrenoga doba iz Hrvatske i Slavonije i susjednih zemalja.“ Pisatelj je naštel razne dobe v kulturnem razvitku človeškega rodu in potem bolj podrobno opisal bakreno dobo in predmete iz nje, kateri so se našli na Hrvaškem in v sosednjih deželah. V večjem številu so našli bakrenih predmetov samo na dveh krajih: v Brekinski (l. 1872.) in v Bečmenu (l. 1901.). Nadalje je isti pisatelj popisal in s slikami pojasnil zanimive „prehistorijske predmete iz srijemske županije“. Prav izviren je članek prof. dr. Jožefa Florschütza: „Stridon i Zrin“, kateri govori o rojstnem kraju sv. Hijeronima. Znano je, da se je o Stridonu mnogo pisalo; neki mislijo, da je stari Stridon ležal v Dalmaciji na Grahovem polju nad Glamočem, drugi so ga postavili v Štridovo v Medjumurju, tretji hočejo, da je stal v Sdrinju (Sdregna) v Istriji, četrti, da je bil v Štrigovu na bosenski meji, a prof. Florschütz dokazuje, da je bil v Zrinju, kjer je bil kasneje grad grofov Zrinjskih. Težko je povedati, ali je pisatelj zadel pravi kraj, vendar je njegovo dokazovanje prav zanimivo. Prof. V. Celestin je opisal v članku: „Epigrafski prilozci iz Murse“ spomenike, katere so pred kratkim našli v Oseku. Učeni duhovnik dr. Luka Jelić je pa opisal „Spomenike grada Nina“ v Dalmaciji, tamkajšnje stolno cerkev in škofijsko palačo, mestne cerkve, dvor starohrvaških kraljev in nekatere druge znamenitosti. Svoj rojstni kraj, trg Vinkovce, je proslavil dr. Brunšmid s tem, da je pod naslovom: „Colonia Aurelia Cibalae“ opisal njeno najstarejšo zgodovino, za katero je že dolgo zbiral podatke. Numizmatike zanimal bode njegov članek: „Nekoliko našašča no-

vaca na skupu u Hrvatskoj i Slavoniji“, a za domačo cerkveno zgodovino je važen spis župnika Lj. Ivančana: „Crkva Svih Svetih u Stenjevcu“, kateri je pisatelj sam zasledil temelje. Muzejski kustos dr. V. Hoffiler je opisal: „Thračkega konjanika“, relief iz Siska, kakršnih so že mnogo našli posebno na Bolgarskem, a E. Laszowski je priobčil zgodovino: „Trga kod Ozlja.“ Manjih člankov ne omenjam, kakor tudi zanimivih izvestij muzejskih poverjenikov in prijateljev. „Vjesnik“ se ozira tudi na arheološko in zgodovinsko literaturo; moramo mu priznati, da je zares spretno in porabljivo urejen. Toplo ga priporočamo vsem prijateljem domače arheologije in zgodovine!

Janko Barlè.

Gj. Janeković: **Ulomci**. — 80, str. 142, cena 1 K. — Mlad pisatelj je stopil s to zbirko črtic prvokrat pred hrvaško občinstvo. Pozna se mu, da je mlad, vendar mu teče pero gladko, neprisiljeno in iz njegovih odlomkov utriplje vroče srce, in gleda bistro oko za lepo božjo narodo. One črtice, katere je vzel iz narode in v katerih je opisal prizore iz kmetiškega življenja, so se mu prav posrečile. V „Ulomku bez naslova“ je dovršeno opisal žetev in jo zasladil s kratko pripovedko starega Luka. Tu ni gostobeseden, kakor je v „Priči dušnoga dana“, katera je najdalja, a tudi najslabša v celi zbirki. Iz te pripovedke veje prav malo življenja; ona dva prijatelja sta nerazumljiva, pripovedovanje utrudljivo. To bo pisatelj gotovo kmalu tudi sam izprevidel, saj ima obilo zdravega duha, kateri se bo iznebil takih bolečnih, sanjarskih junakov v svojih povestih, katerim bi se, ko bi v resnici živeli, čudili, a jih ne bi pomilovali. Pod naslovom „Sultan“ opisuje dokaj šaljivo nekoliko dogodkov iz življenja starega ciganskega kljuseta, katerega je našel na počitnicah pri svoji babici. Tudi črtica: „O zvuku večernje pesme“ je lepa; a bila bi še lepša, ko bi bila pesem njegovega pastirja res narodna. Knjižico završuje opis potovanja v Hrvaško Primorje in na Plitvička jezera, katera je obiskal kot dijak. Pisatelju moramo priznati, da piše lahko in dobro, ter upamo, da se bomo z njim še večkrat srečali na hrvaškem književnem polju.

Janko Barlè.

